

Не би требало да делује претенциозно ако се истакне да је феномен стварања, штампања, чувања и читања књига директно повезан са семиотиком културе, а у проучавању тог феномена професоркин допринос је запажен. Рангирајући духовне оазе, у које убрајамо читалишта и све врста библиотека, а уважавајући значај приватних библиотека, професорка заправо апострофира учинке некадашње грађанске елите и каснијих културних посленика да књига буде доступна у име просвећивања и свеобухватног цивилизацијског напретка. Приватна историја наших предака везана за књигу и читање изузетно је занимљива. Издавање институције пренумерације из мноштва тема које је професорка обрадила у својим књигама, мобилисало би будност читања. Данас је то први

задатак, никако да се успостави потпуна писменост једне државе и повећа број читалаца. Књига пред нама побуђује све да размишљају о књигама, читаоцима и местима где се тај примарни извор писмености користи. Најбоље „апотеке душе“ – како је најстарију Библиотеку у Мисиру, пре оне у Александрији звао њен оснивач, краљ Осимантије – остају читаонице и библиотеке.

Наводећи вредности допуњеног издања, захваљујемо професорки Десанки Стаматовић што је обрадила и истакла доприносе развоју српског библиотекарства, укључивши нова стручна и научна истраживања својих студената, магистраната и доктораната; честитке уредницима, приређивачима и издавачу Градској библиотеци у Панчеву за овај подухват.

Француски клуб у Панчеву

Едвард Јукић
ОШ „Бора Радић“, Баваниште
edijukic@gmail.com

Палибрк-Сукић, Несиба. *Француски клуб у Панчеву и Француска школа Јелене Николајевне Спиридонове*. Панчево: Градска библиотека, 2011.

После Првог светског рата, Панчево се, изненада, са периферије старе средњоевропске царевине преселило у средиште новонастале балканске краљевине, тик до престонице тек скројене државе. Покушавајући да забораве трагичне размере великог крвавог рата, становници Панчева, суочени са бројним економским, административним и комуналним проблемима, одали су се, између осталог, помама забава. Разноврсна српска и немачка друштва организовала су игранке, дилетантске позоришне представе, концерте, маскенбале, добротворне забаве... Неумереним весељем брисано је сећање на четири ратне године, али нису све тадашње цеховске, верске и националне организације за циљ имале само пуко забављење доконог грађанства.

Било је доста оних који су се пожртвовано трудили да збрину ратну сирочад и инвалиде, нахране гладне, помогну болеснима, али и да омогуће грађанству жељном просвете и културе да прошири хоризонте.

О једном таквом удружењу, Француском клубу у Панчеву, пише Несиба Палибрк-Сукић, библиотекарка

задужена за израду библиографија, која свој посао не доживљава као рутинско архивирање сувопарних чињеница. До ове интересантне и неоправдано запостављене теме она није дошла случајно. Бавећи се годинама учешћем руске емиграције у јавном животу Панчева у периоду између два светска рата, што је као резултат дало две књиге, наишла је на интересантне податке о учешћу „белих“ Руса у раду Француског клуба.

Рађена с огромном акрибијом, заснована на новинским текстовима и архивској грађи, књига Несибе Палибрк-Сукић разоткрива важан сегмент културне историје града током две деценије мирног живота. Ауторка баца нову светлост на већ познате личности из панчевачке грађанске прошлости. Многи истакнути појединци, али и мање познате личности, овом књигом откнуте од заборава, прошли су кроз Француски клуб у периоду од 1921. до 1941. године, колико је он постојао и обогатио јавни и културни живот у граду. Међу њима се истичу Руси који су се, бежећи од политичког хаоса у домовини, на свом путу према Западу зауставили у Панчеву.

С обзиром на то да су руски емигранти највећим делом били образовани, да су део своје грађанске културе и образовања заснивали на француским изворима, није чудно што су се укључили у рад Француског клуба. Након обимног и детаљно обављеног истраживања, Несиба Палибрк-Сукић је закључила да су курсеве француског језика у Клубу углавном водиле Русиње, у почетку госпође Минакова, Бутакова и Масалски, а касније Мадлен Јермолајев-Бувије, којој се приписује заслуга што је Клуб 1934. године проглашен једним од најактивнијих у земљи. Не треба заборавити да је у то време председница Клуба била Љубица Хаџи Павловић, а секретар др Миховил Томандл, који је, након смрти претходног секретара, Љубе Миладиновића, најдуже обављао ову функцију.

Истраживање Несибе Палибрк-Сукић значајна је основа за даље проучавање међуратног периода у Панчеву. Осим бележења протоколарних збивања, као што су посете угледних гостију или додељивање француског ордења преданим пријатељима Клуба, као што су потпредседница Олга Смедеравац, председница Љубица Хаџи Павловић, незаобилазни Ђорђе Вајферт или индустријалац Фердинанд Грамберг, ауторка се усредсређује и на ситне детаље, веома важне за писање овакве једне културне историје. Несумњиво велики њен допринос представља пружање јавности на увид записника са скупштинских заседања Француског клуба. Захваљујући грађи Историјског архива у Панчеву, она је прочитала и сажела записнике са скупштина одржаних од 1927. па све до последњег, одржаног 3. фебруара 1941. године, након чега су немачке окупационе власти забраниле рад Клуба. На основу тада обављеног пописа, установљено је да је Клуб имао три ормана са 623 књиге на

француском језику. После ослобођења од окупатора, Секретаријат унутрашњих послова Народне републике Србије среза Панчевачког прогласио је клупски клавир општеномалом имовином. Био је то дефинитивни крај ове оазе културе и забаве, а као опомена остају да звуче последње речи Несибе Палибрк-Сукић: „У Панчеву никада није обновљен рад Француског клуба.“ Ауторка је после ове реченице слободно могла да стави и знак узвика.

Овим није окончана прича о књизи Несибе Палибрк-Сукић. Значајан простор посвећен је приватној Француској школи са забавиштем Јелене Николајевне Спиридонове, а допринос да ова тема буде боље расветљена дале су некадашње полазнице забавишта, госпође Меланија Ђурчин и Љиљана Каначки, које су приложиле и фотографије из тих дана. Сладокусци ће пронаћи интересантне детаље у летопису културног живота града, попису француских насеља у нашој земљи, и нарочито у тексту Зорице Јанковић „Трка с Оријент експресом“, преузетом из часописа *Време*.

Како је добро приметила Несиба Палибрк-Сукић, време између два светска рата у Панчеву може се сматрати периодом културног раста и просперитета, а поред идеја панславизма и свесловенске солидарности, краљевина је била задојена и духом европске културе. Илустрована фотографијама и факсимилима докумената, опремљена регистром имена, резимеом, а нарочито обимним фуснотама, књига *Француски клуб у Панчеву и Француска школа Јелене Николајевне Спиридонове* представља значајан допринос завичајном фонду Градске библиотеке у Панчеву, али и историји српско-руско-француских односа у Југославији.

Енциклопедијско време и прозаична свакодневица

Мила Медиговић Стефановић
 Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу
 mila_stefanovic@yahoo.com

Каријер, Жан-Клод и Умберто Еко. *Не надајте се да ћете се решити књига*. Чачак: Градац; Београд: Зухра, 2011.

Спремајући се за један позамашнији нараторолошко-поетички текст о Ековој романескној пенталогји, претражујући изворе, у неизоставној бази COBISS, појави се библиографски запис о новој књизи у реномираној едицији „Алеф“. Слутила сам да овај гломазни наслов прекрива феномен читања и оданост књизи која мора да устукне пред дигитализацијом и представом света у 3Д перспективама, али ме је заинтригирала виша раван

одуховљености, коју, неизоставно, исказују интервјуисане личности. Неодољивог Ека и есејисту, драматурга и сценаристу Буњуелових филмова, Жан-Клод Каријера, интервјуисао је Жан Филип де Тонак. Екова естетска, уметничка и научна афирмација: полиграфа, књижевног ствараоца и професора семиотике, препоручила је и ово читање. И Жак-Клод Каријер није био непознаница, његов роман *Лешовање јосифина Илоа* објавила је